

שִׁפְטִים

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 764 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל
השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בכל יום ב' בשעה 19:00.
השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 636 שנה י"ג העלון מוקדש לע"נ מו"ר הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל כ"ז אב תשפ"ג

שִׁפְטִים - תוכן ענייני הפרשה

999 תשפ"ג

- א. מצוות מינוי שופטים ושוטרים, ומצוות הדיינים.
- ב. איסור נטיעת אילנות ליד המזבח, ואיסור בניית מצבה.
- ג. איסור הקרבת בעל מום עובר למזבח.
- ד. מצות סקילה לעובד עבודה זרה.
- ה. מצות שאלת הסנהדרין כשיש ספק בהלכה, והריגת דיין הממרה פיהם (שיודע דעת הרוב, ואומר לעשות אחרת).
- ו. מצות מינוי מלך מישראל, ומצוות המלך (ואיסור גאווה).
- ז. איסור לשבט לוי ליטול חלק בביזה ממלחמות, ונחלה בארץ ישראל - ה' הוא נחלתם.
- ח. מתנות כהונה - זרוע לחיים קיבה, תרומה, וראשית הגז.
- ט. מצות סדר משמרות עבודת הכהנים במקדש (וברגל כל המשמרות משמשות בבית המקדש).
- י. איסור לעשות כתועבת הגויים: קסמים, השבעות וכו', ולדרוש אל המת, ולפנות למגלי עתידות וכנגד כל אלה באה המצוה: 'תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ'.
- יא. מצוה לשמוע בקול נביא ה', דיני נביא השקר, ועונשו.
- יב. ערי מקלט לרוצח בשוגג, והריגת רוצח במזיד בבית דין.
- יג. איסור השגת גבול בארץ ישראל (נוסף על איסור גזל).
- יד. מצות עדות, עדים זוממים ועונשם.
- טו. מצוה שלא לירא מפני האויב במלחמה, אלא לבטוח בקב"ה.
- טז. מצוה על הכהן המשוח בשמן המשחה, שידבר אל הנלחמים לפני צאתם למלחמה, וסדר היציאה למלחמה.
- יז. דיני מלחמת מצוה ורשות, שאלת שלום בעת מלחמה, החרמת ז' אומות, ואיסור הפסד והשחתת עץ.
- יח. מצות עגלה ערופה (והמצוה ללוות אורח).

"תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ" (יח, יג)

המדרש (ילקוט שמעוני רמז תתקט) דורש את הפסוק כך: "כשאתה תם - חלקך עם ה' אלוקיך". כלומר, "תָּמִים תִּהְיֶה", כאשר תנהג בתמימות, אזי "עִם ה' אֱלֹהֶיךָ", תזכה להיות מחובר אל ה' אלוקיך.

המגיד מדובנא מביא מדרש שהולם במיוחד לימי חודש אלול. "דָּרְשׁוּ ה' בְּהַמָּצְאוֹ קְרָאֵהוּ בְּהִיטוֹ קְרוֹב, יַעֲזֹב רֶשַׁע דְּרָכָו וְאִישׁ אֶן מִחֻשְׁבְּתָיו וְיֵשֵׁב אֶל ה' וְיִרְחַמְהוּ וְאֵל אֱלֹהֵינוּ כִּי יִרְבֶּה לְסֻלּוֹחַ" (ישעיהו נה, ו-ז). אומרים חז"ל (ראש השנה יח): "אלו עשרה ימים שביין ראש השנה ליום הכיפורים".

וכך כותב המדרש (ויקרא רבה, ויקרא ג): "וְיֵשֵׁב אֶל ה' וְיִרְחַמְהוּ", ר' יצחק ור' יוסי בר' חנינא. ר' יצחק אמר: "כאדם שהוא מלחים שני נסרים ומדביקן זה בזה". ר' יוסי בר' חנינא אמר: "כאדם שהוא מלחים שתי כרעי מיטה ומדביקן זה בזה". מה פירוש המילה 'מלחים'? יש מפרשים כמשמעות המקובלת בימינו, דהיינו, מחבר שני דברים בחיבור איתן וקבוע. כלומר, המדרש דורש את המילה "וְיִרְחַמְהוּ" מלשון חיבור, כמו "וילחמהו", דהיינו, כאשר: "יַעֲזֹב רֶשַׁע דְּרָכָו וְאִישׁ אֶן מִחֻשְׁבְּתָיו וְיֵשֵׁב אֶל ה'" באמת ובלב שלם, אזי "וירחמהו", יזכה להתחבר, להדבק ולהיות 'מולחם' אל הקב"ה.

בפרשת שופטים יש 41 מצות. 14 מצות עשה, ו-27 מצוות לא תעשה. פותחת הפרשה: "שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ". ואמרו במדרש רבה 'שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ' - זהו שאמר הכתוב 'לָךְ אֵל נִמְלָה עֲצַל רְאָה דְרָכֶיהָ וְחֻכָּם, אֲשֶׁר אֵין לָהּ קִצְיוֹן שֹׁטֵר וּמִשְׁלַל, תִּכְיִן בְּקִיץ לַחֲמָה, אֲגַרְהּ בְּקִצְיֹר מֵאֲכָלָהּ, מֵה רֵאָה שְׁלֵמָה לְלַמֵּד לַעֲצַל מִן הַנְּמָלָה, רַבִּנָּן אִמְרֵי - הַנְּמָלָה הַזֹּאת שְׁלֵשָׁה בַתִּים יֵשׁ לָהּ וְאִינָה כּוֹנֶסֶת בַּעֲלִיּוֹן מִפְּנֵי הַדֹּלֶף וְלֹא בַתְּחִתּוֹן מִפְּנֵי הַטִּינָה אֲלֵא בְּאִמְצֵעֵי. וְאִינָה חֵיה אֲלֵא שְׁשֵׁה חֲדָשִׁים... וְכֹל מֵאֲכָלָה אֵינָה אֲלֵא חֵיטָה וּמַחְצָה, וְהִיא הוֹלֶכֶת וּמְכַנְסֶת בְּקִיץ כֹּל מֵה שְׂמוּצָא חֲטִין וְשַׁעֲרֵינָן וְעַדשִׁים, א"ר תְּנַחֲמוּא וְכֹל [אֲכִילְתָּהּ ב]חֵייה אֵינָה אֲלֵא חֵטָה וּמַחְצָה וְהִיא כּוֹנֶסֶת אֶת אֲלוֹ, וְלִמָּה הִיא עוֹשֶׂה כֵן, שְׂאִמְרָה שְׂמָא יְגַזֵּר עֲלֵי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֵיִים וְיִהִיה לִי מוֹכֵן לְאֲכֹל, אִמְר ר"ש בֵּן יוֹחָאי מַעֲשֶׂה הִיה וּמִצְאוּ בְּבוּר שְׁלֵה שְׁלֵשׁ מֵאוֹת כּוֹר מֵה שְׂמִכְנֶסֶת מִן הַקִּיץ לַחֹרֶף, לְפִיכֵךְ אִמְר שְׁלֵמָה 'לָךְ אֵל נִמְלָה עֲצַל רֵאָה דְרָכֶיהָ וְחֻכָּם', אִף אַתֶּם הַתְּקִינוּ לְכֶם מִצְוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה לְעוֹלָם הַבָּא. וְמֵהוּ 'רֵאָה דְרָכֶיהָ וְחֻכָּם'? רַבִּנָּן אִמְרֵי רֵאָה דֶרֶךְ אֶרֶץ שִׁישׁ בֵּה שְׁבוּרְחַת מִן הַגּוֹזֵל, אִמְר ר"ש בֵּן חֲלֶפְתָּא מַעֲשֶׂה בְּנִמְלָה אַחַת שֶׁהִפִּילָה חֵטָה אַחַת וְהִיו כּוֹלָם בָּאוֹת וּמְרִיחוֹת בֵּה וְלֹא הִיתָה אַחַת מֵהֵן נוֹטֶלֶת אוֹתָהּ בָּאָה אוֹתָהּ שֶׁהִיתָה שְׁלֵה וְנִטְלָה אוֹתָהּ, רֵאָה חֲכָמָה שִׁישׁ בֵּה, וְכֹל הַשְּׁבִיחַ הַזֶּה שִׁישׁ בֵּה שְׁלֵה לְמַדָּה מְבִרְיָה וְלֹא שׁוֹפֵט וְלֹא שׁוֹטֵר יֵשׁ לָהּ שְׂנֵאִמְר 'אֲשֶׁר אֵין לָהּ קִצְיוֹן שֹׁטֵר וּמִשְׁלַל', אַתֶּם שְׂמִינִיתִי לְכֶם שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים עַל אַחַת כְּמָה וְכָמָה שֶׁתִּשְׁמַעוּ לְהֵן הוּי 'שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ'. עכ"ד המדרש.

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל תמה כיוון שהנמלה מגיעה למעלות הללו גם בלא קצין ומושל, מדוע באמת נצטוונו אנו למנות מושל ושוטר. וביאר רבי יעקב שגם זה נלמד מדברי המדרש, שהנה, הנמלה נזהרת כל כך שלא לגזול את חברתה, אך מאידך גיסא כל מאכלה הוא גזל, שהרי רשב"י אמר שמצאו בבור שלה ג' מאות כור, ומהיכן היה לה תבואה רבה כל כך אם לא משדות של אחרים?! מזה נלמד כמה שיבוש יכול להגיע אם נקיים את דיני התורה לפי רגשותינו ומצפוננו, כפי שִׁלְבָנוּ חֲפֵץ, נוכל להגיע מזה לדרכי הנמלה אשר היא מדמה את עצמה כזהירה מאוד מן הגזל, ובאמת היא הולכת וגוזלת כל ימיה. לכן צִוְּתָה התורה למנות לנו שופטים ושוטרים אשר הם יורו לנו את הדרך הישרה גם כאשר אינה נראית לנו לפי נטיית ליבנו ועל ידי זה ננצל מן השיבוש. וכתוב בספר 'נחלת יעקב' לבעל הנתיבות ז"ע: נראה כוונת חז"ל בזה כי החכם בא להורות לנו דרך ישר שאין לשבח עצמו במה שהוא איש ישר ולא גזלתי מעולם משום אדם, כל שאינך עושה משום מצות רחמנא רק בשביל שטבע שכלך מחייב, כי בזה אין אתה יותר טוב מן הנמלים... וגם בזה הן דומין לנמלה כי הנמלה אין גוזל מחברו ובאמת כל מאכלם גזל שכל לקיטתה הוא גזל שגוזלת מן הבעלים שיגע בזה מאוד שחרש וקצר ואחר כל הטרדא היא גוזלת אותו, וכן מי שאינו עושה עפ"י התורה אפשר שכל ממונו גזל כפי דין תורה כי הכל של הקב"ה ומי שנוטל עפ"י שכלו ולא עפ"י התורה הוּי גֹזֵל, כיוון שהתורה אסרה לקבל ממון כזה וממון זה הוא של הקב"ה, ולזה הביא המדרש האי קרא על פרשה שופטים ושוטרים לומר לך שצריך לעשות הכל 'על פי התורה אֲשֶׁר יוֹרֵךְ'. ללמדנו, ציוותה התורה שלא נסתפק בקיום המצוות מרצוננו ומדעתנו, אלא נבנה מערכת של 'שופטים ושוטרים' לכופ אותנו לקיים את המצוות, אפילו כאשר אין לָבָנו נמשך לקיים את דיני התורה.

"שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ..."

(טז, יח) - **התורה הקדושה מאזנת את האדם**

כתוב בספר 'אהבת חיים' (הגאון הגדול חכם מנחם מנשה זצ"ל):
תִּמְנָה שׁוֹפְטִים, דְּהֵיִינוּ דְרַשְׁנִים חֲכָמִים וְצַדִּיקִים, "אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ" שִׁיִּסְבִּירוּ לָךְ וְיִדְרִיכוּ אוֹתְךָ, עַד שֶׁתִּכִּיר וְתִבִּין הֵיטֵב שֶׁה' הוּא אֱלֹקֶיךָ (בית יעקב).

דבר אחר, אמרו המפרשים שאדם ישפוט את עצמו קודם שידון את חבירו, כמו שאמרו חז"ל: "קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים".

מקרה מעניין קרה בבני ברק: שני אנשים, ראובן ושמעון, קנו כרטיסי הגרלה בשותפות. כל אחד קנה כרטיס בנפרד, והקנה לחברו חצי ממנו בקניין גמור כדת וכדין.

אחרי ההגרלה בדק ראובן את הכרטיס שלו, ונוכח לדעת שזה בפרס הגדול. דא עקא, עליו לתת חצי מהסכום לשמעון... מה עשה? הרים טלפון לשמעון ואמר לו, תוך שהוא מקליט את כל השיחה: "נראה לי שעדיין לא בדקת את תוצאות ההגרלה. אני כבר בדקתי, ורצייתי לבשר לך שהכרטיס שלך זכה בהגרלה. כידוע לך, לפי ההסכם בינינו עליך לתת לי חצי מסכום הזכייה..."

ואז נשמע קולו של שמעון, מעברו השני של הקו, צועק בהיסטריה: "זו אסמכתא בעלמא! לא התכוונתי ברצינות להקנות לך חצי מהכרטיס..."

כשגמר להרצות את כל טענותיו, שכאמור הוקלטו, אמר לו ראובן: "דע לך שהסיפור היה הפוך. הכרטיס שלי זכה, וזה עתה הסברת בטוב טעם ודעת, מדוע אין עלי חובה לתת לך חצי מהזכייה".

השניים הלכו לדין תורה, ובית הדין פסק שראובן חייב לתת לשמעון את חלקו, מאחר ועשו ביניהם קניין כדין.

ראובן, כך המשיל רבי אריה שכטר זצ"ל, את הלקח המוסרי שיש ללמוד מסיפור זה - עשה לשמעון טריק לא יפה, אך בהחלט מעניין. טריק שחשף את תכונתו הטבעית של כל אדם שאינו עובד על מידותיו: כשהשני מרוויח - הוא רוצה לקבל חצי מהרווח, אבל כשהוא עצמו המרוויח - הוא מוצא את כל הסיבות שבעולם, למה אין הוא מחויב לתת לשני את חלקו. "שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶן לָךְ" - התורה מלמדת אותנו לחשוב בלי נגיעות, היא דורשת מאתנו להציב דרך קבע שופטים ושוטרים בלבנו, כדי שהללו יכניסו לנו היטב לראש: יש דברים שאצלי הם לא באים בחשבון. נקודה! גם אם השמים והארץ יתהפכו - אני לא עושה אותם! גם אם הלב יתאווה לשקר, לגנוב, או כל תאווה אחרת - מבחינתי זה מחוץ לתחום. אין על מה לדבר!...

כאשר הדברים מחודדים וברורים בשכל, יש סיכוי שבשעת ניסיון יהיו לאדם הכוחות לעמוד בו ולהתגבר על התאווה.

מלחמה מתמדת מתנהלת בין השכל והרגש, בין השכל והדמיון, כאשר בדרך כלל מנצחים הרגש או הדמיון.

התורה - באמצעות מערכת החוקים והמצוות שבה - מלמדת אותנו איך להשליט את השכל עליהם. מצוות כמו "לֹא תִקֵּם וְלֹא תִטּוֹר" (ויקרא יט, יח), או "לֹא תִשָּׂא אֶת אַחִיךָ בַלְבָבְךָ" (שם יט, יז), נראות מצוות קשות ליישום. נראה שמתאים היה יותר לתת אותם למלאכים, ולא לבני אדם פגיעים ובעלי רגשות. אולם התורה כן מצוה אותנו במצוות אלו, ובכך היא מאמנת אותנו להשליט את השכל על הרגש.

כאן יש להוסיף נקודה משמעותית: בכל מריבה, כל צד בטוח שהוא הצודק במאת האחוזים. כל צד רואה רק את הצד שלו, ומחפה על עצמו. הרבה פעמים, גם כאשר מרגיש אדם

שעשה לפלוני משהו לא הוגן, והלה כועס עליו, ובצדק, עדיין פיו מלא עליו טענות שכעסו אינו מידתי. הוא כועס יותר מדי. יש לו מאה תשובות וטענות לכך שהלה מגזים בתגובתו. אולם כשהכיוון הפוך - הוא אינו בודק שהכעס שלו אכן מידתי. למה? כי אדם אוהב את עצמו ומלמד על עצמו זכות, ולא על חברו.

כשאדם לומד תורה על מנת לקיימה ולא חלילה שתורה היא תאוריה (שלא על מנת לקיימה), התורה נותנת לו את הכח לשים את עצמו בצד, ולחשוב בצורה אובייקטיבית גם על הצד השני. היכולת הזאת מונחת במצוות "וְאֶהְבֶּתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ", כי אהבה אין פרושה לתת לשני את החיים. אדרבה, במצבים מסוימים, כגון כשהולכים במדבר ואין מספיק מים - "חייך קודמים". רוב רובן של הבעיות בין אדם לחברו היו נפתרות, אם היה אדם מבין את חברו כפי שהוא מבין את עצמו. דא-עקא, שלעצמו אדם נותן את כל הקרדיט שבעולם, ועם חברו הוא מדקדק בחשבון מדוקדק. השופטים והשוטרים שתיתן על עצמך, ילמדו אותך לאזן את המבט.

"שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר

ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ" (טז, יח)

רבנו האלשיך הקדוש כתב כי יש ויכוח בין הקב"ה לבני ישראל, שבני ישראל טוענים 'אם אין קמח אין תורה', שקודם צריך פרנסה בשפע וכך יוכלו לעסוק בתורה, ואילו הקב"ה טוען לעומתם 'אם אין תורה אין קמח', כשיעסקו בתורה יהיה פרנסה בשפע.

הנה יש לנו ראייה לצד שלנו, כי יעקב אבינו ע"ה כאשר בך את השבטים הקדים את זבולון שהיה עוסק במשא ומתן, ליששכר שהיה עוסק בתורה וזבולון היה מפרנסו.

זה שאמר משה "שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים", 'שופט' בגימטריה = 'פרנסה', ו'שוטר' בגימטריה = 'תפלה', ומשה רמז לצדיקים כיצד להמשיך שפע לישראל, קודם להמשיך פרנסה ואחר כך יגיעו לתפלה ולעבודת ה', והראיה "אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ" - כי כך בברכת השבטים סדר יעקב אבינו שהקדים זבולון ליששכר.

[עטרת ישועה]

"לֹא תִתֶּה מִשְׁפָּט לֹא תִפְיֹר פָּנִים וְלֹא תִקַּח

שֹׁחַד" (טז, יט) - מנהיג ראוי

בתקופתו של רבי חיים מוולוז'ין, יצאה גזירה רעה על יהודי רוסיה, מאחוריה עמד אחד משרי המלוכה, שנודע כשונא ישראל מובהק.

נסע רבי חיים לעיר המלוכה פטרבורג, נכנס אל אותו שר, ואמר לו: "הבאתי לך שוחד". התמלא השר חימה, וקרא: "וכי חושב אתה שעם שוחד ממון תוכל לקנות את לבי?"

אולם רבי חיים מיהר להפיס את דעתו, והסביר לו כי כוונתו היתה לשוחד של דמעות, ולא של מעות, ומיד החל לבכות בדמעות עד שהצליח לרכך את לבו של השר, והוא מיהר להבטיחו כי יבטל את הגזירה.

לאחר מכן, התבטא השר ואמר: "יהודי הממלכה נצלו רק בזכות בכייתו של רבם, אולם רע ומר יהיה גורלו של עם ישראל, כאשר לא ימצאו בקרבם מנהיגים כאלו, אשר לא יתביישו למרר בבכי בפני השרים ולהלחם עד שתתמלא בקשתם, מפני שירצו להיראות מכובדים בעיניהם..."

"שום תשים עליך מלך..." (יז, טו)

הכוונה הפנימית במצווה זו היא - להביא את העם לידי התבטלות להקב"ה. כי המלך עצמו בטל בתכלית למלכות שמיים, וידוע שלכן נקרא 'מלך', להיותו 'מרכבה' למלכותא דרקייעא; ומאחר שבני העם בטלים למלך, נמצא שעל-ידו הם בטלים לקב"ה (ידיך מצוותיך).

ברם, עיקר תכלית האדם בעולמו שְׁיִשֵּׁם עליו את הקב"ה למלך ויקבל עליו עול מלכותו ויקיים את כל חוקיו ומצוותיו וזהו גם כל מהותו של חודש אלול: קבלת עול מלכות שמים והמלכת ה' למלך.

וכפי שאמר רבי ישעיה מרופשיץ זצ"ל: **"תשים עליך"** - על עצמך; **"מלך"** - שתהיה שולט על רוחך, על מעשיך והתנהגותך. וכדי לעורר הלבבות נהגו בתפוצות ישראל לתקוע בשופר כבר מתחילת חודש אלול וכפי שכתב הרמב"ם (הלכות, תשובה ג, ז) תקיעת השופר בא לעורר לבבות ישראל לתשובה בבחינת "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם" ואם במשך ימות השנה נפלה תרדמה על האדם הרי שבחודש הזה פונה הקב"ה אל כל יהודי ויהודי ואומר לו - התעורר נא מתרדמתך, התקרב אלי ודרוש אני כי קרוב אני אליך והשתדל לתקן דרכך ולקבל עליך מלכותי ואם עשית כן הרי שאזכור אותך לטובה ואכתוב אותך לחיים טובים ולשלום. אולם אם נשארתי אדיש למצבך ולא התעוררת לשוב בתשובה ולקבל עליך א-להותי ולא ניצלת את קרבתתי אליך והמשכת בשגרת חייך הרי שזלזלת במלך ואחריתך מי ישורנה רח"ל.

זהו המסר שנשלח אל כל יהודי בימים אלה מידי הקב"ה. ובאמת איך מסוגל אדם להישאר אדיש ולא להתעורר בתשובה בשעה שהוא יודע שבעוד פחות מחודש יעמידו ה' למשפט ביום ראש השנה ויצטרך לתת דין וחשבון על כל מעשיו. איך לא יירא לבבו לבוא לדין ואין בידו לא פרקליטים ולא סנגורים שיגנו עליו.

ואם דוד המלך ע"ה שהיה איש קדוש וטהור איש נקי מכל חטא ועוון פחד מיום הדין ואמר (תהלים קיט, קכ): **"סֶמֶר מִפְּחָדְךָ בְּשָׂרִי וּמִמְשַׁפְּטֶיךָ יִרְאֵתִי"**, אנו אזובי הקיר שעוונות רבים תלויים בצוארנו על אחת כמה וכמה שיש לנו לירא ולפחד מאימת הדין. ואפילו מלאכי מעלה פוחדים ורועדים מאימת הדין, כמו שאומרים בתפילה **"ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על כל צבא מרום בדין כי לא יזכו לפניך בדין"**. ואם שרפי מעלה שאין בהם לא חטא ולא עוון רועדים מפחד הדין, אנו בני אדם הקרוצים מחומר עכור קל וחומר שיש לנו לירא ולפחד מיום הדין, ובודאי שחובה מוטלת עלינו להתכונן כראוי למשפט ולהכין לנו פרקליטים טובים של זכויות שיעמדו לנו בעת צרה.

תמים תהיה עם ה' אלקיך (יח, יג) - החכמה

להיות תמים

פעם שאל אחד מצדיקי הדור את רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל: **"ר' נפתלי, כתוב בתורה 'תמים תהיה עם ה' אלקיך' ולא 'חכם תהיה', כנראה שתמימות גדולה יותר מחכמה!"** ענהו ר' נפתלי: **"נכון, תמימות גדולה יותר מן החכמה, אבל כמה חכמה צריך יהודי כדי שיוכל לבוא למדרגת התמימות"**.

"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך" (טז, כ) -

שלוש כוונות בצדקה

הקשו רבותינו ז"ל: למה המילה **"צדק"** מופיעה שלוש פעמים בתחילת פרשתנו: **"וְשִׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צְדָק... צְדָק צְדָק תִּרְדָּף"**? והתשובה היא שבא הכתוב לרמוז שמי שנותן צדקה צריך לכוון שלוש כוונות: הראשונה שתינצל השכינה מהגלות ויבוא משיח, השנייה לחיי בני ביתו, והשלישית שיזכה לחיי העולם הבא.

וזה הרמז בשלוש הפעמים שנאמרה המילה **"צדק"**: אחת **"למען"**, שהיא בגימטריה = **"קץ"** (190), דהיינו קץ משיח. והשנית **"תחיה"**, שיהיו חיים לו ולבני ביתו ויזכה לתחיית המתים. ואל תקרי **"תחיה"** בחיריק, אלא **"תחיה"** בשווא וקמץ. והשלישית **"וירשת את הארץ"**, שיזכה לארץ ישראל ולעולם הבא, דהיינו לגן עדן. וזהו שכתוב: **"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ"**. ואם הוא תלמיד חכם, אל יחשוב שבלימוד לבד יצא ידי חובתו, אלא **שמלבד לימוד התורה גם לא יהיה קמצן בממונו**.

ואם תניח את האות ה"א (המרמזת לחמישה חומשי תורה) על המילה **"צדק"**, המילה תהיה **"צדקה"**. כלומר, תורה וצדקה ביחד, הרי מדרגה טובה. [אהבת חיים]

"מקרב אחיך תשים עליך מלך..." (יז, טו)

בעל ה"יסוד העבודה" זי"ע אמר פעם בשולחנו בשבת קודש בלשון זו: **"מקרב אחיך תשים עליך מלך"** מתוך רגשי אחוה אמיתית זוכים להמליך עלינו מלכותו יתברך שמו.

לאחר השבת ניגש אליו יהודי שנקלע אל השולחן, וישאל: **"לפי דבריכם, רבי איך יתפרש חציו השני של הכתוב!?"** השיבו הצדיק בשאלה: מדוע רק בלבך עלתה קושיא כזו, ולא בלב אף אחד מכל הציבור שהקשיב לדברים!?!... והמשיך: אמשול לך משל, למה הדבר דומה, לאדם שהצטנן ולקה בריאותו. הורה לו הרופא שיקח לְבָנָה (ב' צרויה) ויסיקנה באש וישפוך עליה חומץ, ואת האדים שיעלו אז ינשום אל תוך ריאותיו וייטב לו.

הלך האיש ושפך חומץ על לבנה צוננת, ולא הועיל מאומה, וישב אל הרופא מתלונן שתרופתו תרופת אליל.

לגלג עליו הרופא: הלא אמרתי לך להסיק את הלבנה באש ואדים יעלו ממנה, מה תועלת יש בצוננת!

והנמשל ברור: החסידים באו אל השולחן בלבבות קרועים ומורתחים, אי לכך קלטו את העניין כראוי, הלב המורתח מעלה "אדים" וירפא להם... לא כן אתה שבאת בלב צונן... את הלקח ומוסר השכל לא קלטת, וקושיה מטרידה אותך.

"ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל..."

המחמיר שלא כהלכה

כתב הגרא"ל שטינמן זצ"ל: משמע ששייך לסור מהמצווה גם לימין, ואולי הכוונה למחמיר שלא כהלכה ואומר **שכן הדין**. [סברי מרנן]

ובתשובות הרמ"א כתב, לחכם אחד שרצה להחמיר על עצמו באיזה עניין שהוא היתר גמור מן הדין, שאינו רשאי להחמיר על עצמו, כי **"לא דיין מה שאסרה תורה, שאתה אוסר עליך דברים אחרים?..."**

רמזים לחזרה בתשובה באלול

אין אדם חוטא ולא לו (קידושין טג:). אומר ה"דמשק אליעזר": לא לו הם אותיות אלול, לרמז: כאשר מגיע חודש אלול, האדם כבר אינו חוטא.

הגמרא (במסכת ברכות סא.) אומרת, א"ר יוחנן: "אחרי ארי ולא אחרי אשה. פירוש, שעדיף לאדם שילך אחרי ארי, ולא אחרי אשה, שלא יחטא.

אבל בעלי מוסר אמרו, שידוע שחודש אב - מזלו "אריה" וחודש אלול מזלו בתולה - היינו אישה. א"כ חז"ל הזהירו אותנו שאדם יחזור ויתעורר בתשובה אחרי ארי - אחרי חודש אב - בתחילת אלול. ולא אחרי אישה אחרי חודש אלול שמזלו בתולה שכבר הגיע יום הדין - ראש השנה.

ובידוע שישנם ימים מסוגלים בהם התשובה מתקבלת והם ימי ה"אריה", שנאמר (עמוס ג, ח): "אריה שָׁאָג מִי לֹא יִרְא' 'אריה' ראשי תיבות: א' - א'לול, ר' - ר'אש השנה, י' - י'ום כיפור, ה' - ה'ושענא רבה.

אלול, שיהיה לישראל א'רון ל'וחות ו'שברי ל'וחות. [תתן] א'מת ל'יעקב ו'חסד ל'אברהם (מיכה ז, כ).

וכתב בעל 'מגלה עמוקות': שני כסאות למשפט, א'חד ל'ו וא'חד ל'דוד. ונאבד זה החודש מ'עש'ו (סוכה נו:). א'וי ל'רשע ו'אוי ל'שכינו. ויהיה האדם א'הוב ל'מטה ו'נחמד ל'מעלה לעשות תשובה. א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י (שיר השירים ו, ג). ולפיכך ברשעים שסתם הקב"ה את ל'בן מלעשות תשובה, כמו שכתוב (שמות י, א) פ'י א'ני הכ'בדתי א'ת ל'בו ו'את ל'ב ע'בדיו... אבל בישראל כתיב (דברים ל, ו) ו'מל ה' א'לקיך א'ת ל'ב'ך ו'את ל'ב'ב ז'רעך".

"על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (כ, א)

לא זזים מהשולחן ערוך - סיפור

בעיירה ברוסיה היה מלשין שהטיל את חיתתו על היהודים, וקרבתו לשלטונות אפשרה לו למסור את רעיו שפחדו ממנו עד מוות. צרות צרורות הסב האיש בחייו לקהילה שסבלה ממנו על ימין ועל שמאל, שמו יצא לשמצה בעיני כל, ואחיו היהודים נידו אותו והתרחקו ממנו כמטחוי קשת, כך עד יומו האחרון.

ביומו האחרון של המוסר, כשהרגיש ששעתו קרבה לעלות לפני בוראו ולמסור לו דין וחשבון על מעשיו הנוראים שפעל בימי חייו, ביקש המוסר לקרוא אליו את אנשי החברה קדישא והודיע להם שיש לו מסר מיוחד אליהם.

חשבו אנשי חברה קדישא, שיהודי הוא בכל זאת יהודי, ונשמתו חלק אלוהי ממעל דורשת את שלה.

כשהגיעו אנשי החברה קדישא אל מיטתו אמר להם המוסר שכיון שהוא יודע שהחטאים שעשה בימי חייו היו חמורים מאוד הוא מבקש לכפר ולו במעט על דרכו הנלוזה, אנא קברוני בקבורת חמור, דהיינו לא בשכיבה כדרך שקבורים את כל מתי ישראל אלא בעמידה, כך התחנן.

האנשים שעמדו סביב מיטתו התרשמו שדבריו של המוסר נאמרו בכנות רבה והבטיחו לו שיעשו כבקשתו ואף חתמו על צואתו שבה נכתבה הבקשה.

אחרי פטירתו שלו הגיעו הדברים לידי הרה"ג רבי משה פיינשטיין זצ"ל, וכששמע הגאון את ההבטחה שנתנו החברא קדישא למוסר התנגד לכך בכל תוקף, ואמר שכיוון שבשולחן ערוך נאסר לקבור יהודי בקבורת חמור וכיוון שזו היא קבורה בזויה הוא אוסר בכל תוקף לקיים את ההבטחה שניתנה למוסר והוא ייקבר ככל אחיו היהודים! והמוסר אכן נקבר כמובן כפי שקבעה ההלכה.

למחרת בבוקר, מיד לאחר הקבורה מתדפקים אנשי המשטרה החשאית הנ.ק.וו.ד. על דלת החברה קדישא ומבקשים בתוקף לפתוח את קברו של המוסר היהודי.

לא עזרו לחברה קדישא כל הטיעונים שאסור לפתוח קבר לאחר הפטירה, אנשי המשטרה אימו שאם לא יפתח הקבר הם יעשו את המוטל עליהם, אנשי החברה קדישא הבינו שהם בסכנה ובליט ברירה פתחו את הקבר.

השוטרים בדקו את המצב, הביטו זה על זה והלכו לדרכם. רק אז הבינו חברי הקהילה היהודית איזה נס אירע להם בכך שצייטנו לדבריו של מורם ורבים.

הסיבה לדרישת המשטרה לפתוח את הקבר היתה כמובן כדי לבדוק איך נקבר המוסר, וזאת כדי להיווכח האם הקהילה הענישה אותו לאחר מותו וקברה אותו בקבורת חמור אם לא, ואם היה האיש נקבר כפי שכתב בצוואתו אזי היתה כל הקהילה בסכנת מוות.

בקהילה הסתובבה גירסה שהעניין כולו היה פרי יוזמתו של המוסר שביקש שיקברוהו כך, ולאחר מכן סיפר למשטרה שהיהודים ירצו מן הסתם לנקום בו ואזי יקברוהו בקבורת חמור.

רק דעת התורה של הגאון שאסור לזוז כמלוא נימא ממה שכתוב בשולחן ערוך, הצילה את היהודים בקהילה הזו.

על כגון זה, אמר רבי שמעון בן לקיש רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה (עירובין טו:).

בברכת התורה

רון ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-טרח בת שמחה ויוסף

מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה

נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה

רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה

שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל

אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאור אברהם: רפאל בן תמו

אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה

משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו

מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון

הגר בת אהרן והרטה: כותון בת חביבה: האוהבה (דייזי) בת טובה

רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן

להצלחת: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימין בן צילה.

זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר זרבה בת אטו: נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מנחם בן עזריה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
עודד בן הגר: גולן בן דינה
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה
רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל
לימור הודיה, ושחנה בנות תורן יפה

לזרע של קיימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה
הדס הודיה בת פאולה
שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית
רחל בת חיה: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.47209

מצוה לתרום מכספי מעשר ליזכיר הרבים